

Újkori magyar történelem

Gazdaság és társadalom a dualizmus korában

szeminárium

csütörtök, 10:00–11:30, főépület 407/E terem

BTTR263OMA-04

DE BTK, TÖRTÉNELMI INTÉZET, MODERNKORI MAGYAR TÖRTÉNETI TANSZÉK

 [https://www.facebook.com/Modernkori-Magyar-Történeti-Tanszék-1655153508118093/](https://www.facebook.com/Modernkori-Magyar-Torteneti-Tanszek-1655153508118093/)
 szilagyi.zsolt@arts.unideb.hu
 +36 52 512 900 mellék 22135

 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
 Főépület: III/321. tanári szoba

TEMATIKA

ALKALOM	TÉMA
1.	Paradigmák és periodizáció a gazdaság- és társadalomtörténet-írásban
TÉRSZERKEZET	
2.	A Kárpát-medence természeti adottságai, táji térszerkezete és a tér nemzetiesítése. A településszerkezet sajátosságai: városok, falvak, tanyák
3.	A Kárpát-medence fejlettségi domborzata 1910-ben, perifériák és centrum régiók a századfordulón
4.	Az életszínvonal és az életminőség területi különbségei a történeti Magyarországon az első világháború előtt
GAZDASÁG	
5.	Gazdasági szektorok I. Mezőgazdaság
6.	Gazdasági szektorok II. Ipar és szolgáltatás
7.	Az 1873. évi krach: a gazdasági válság előzményei és következményei
TÁRSADALOM, HÉTKÖZNAPOK	
8.	Demográfiai folyamatok. Vándormozgalom a századfordulón, a társadalmi mobilitás lehetőségei
9.	Társadalomszerkezet: a rendi társadalom öröksége
10.	A munka világa: a mezői, a gyári és a hivatali munka, az értelmiségi hivatás
11.	Lakni valahol, valamiben: a századfordulós Budapest mint tapasztalat, a fogyasztási szokások átalakulása, a lakásviszonyok
12.	Család és a szex: a nőideál, a házasság, a kelengye, az egyke, az abortusz és a válás
13.	Évés és ivás: kenyér, leves, hús, édesség, bor, sör, pálinka, az étkezés rituáléi

Debrecen, 2023. szeptember 1.

Szilágyi Zsolt, PhD

1. téma

- CSÍKI Tamás–HALMOS Károly–TÓTH Árpád: A magyar társadalomtörténet-írás története a kezdetektől napjainkig. In *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Szerk. BÓDY Zsombor, Ö. KOVÁCS József. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 208–240.
- ERŐS Vilmos: *Modern historiográfia. Az újkori történetírás egy története.* Ráció Kiadó, Budapest, 2015.
- GYÁNI Gábor: *Az elveszhető múlt. A tapasztalat mint emlékezet és történelem.* Nyitott Könyvműhely, Budapest, 2010.
- GYÁNI Gábor: *Relatív történelem.* Typotex, Budapest, 2007.
- GYÁNI Gábor: Történetelmélet és társadalomtörténet. In: *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Szerk. BÓDY Zsombor, Ö. KOVÁCS József. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 11–53.
- KÖVÉR György: *Biográfia és társadalomtörténet.* Osiris Kiadó, Budapest, 2014.
- KÖVÉR György: Értelmezési keretek. In GYÁNI Gábor–KÖVÉR György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig.* Osiris Kiadó, Budapest, 2002, 11–37.
- KÖVÉR György: Gazdaságtörténet-írás újabb útjai. In *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Szerk. BÓDY Zsombor, Ö. KOVÁCS József. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 281–301.

2. téma

- BÁCSKAI Vera: Néhány gondolat a városhierarchia dualizmuskori átalakulásáról. In *Kárpát-medence: települések, tájak, régiók, térstruktúrák. (Emlékkönyv Beluszky Pál 70. születésnapja alkalmából.)* Szerk. GYÓRI Róbert, HAJDÚ Zoltán. Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja, Dialóg Campus Kiadó, Pécs–Budapest, 2006, 11–24.
- BÁCSKAI Vera–NAGY Lajos: *Piackörzetek, piacközpontok és városok Magyarországon 1828-ban.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984.
- BELUSZKY Pál: Kárpát-medence országrészeinek (régióinak?) rövid jellemzése. In *Magyarország történeti földrajza.* 2. kötet. Szerk. Beluszky Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2008. 325–421.
- BELUSZKY Pál–GYÓRI Róbert: *Magyar városhálózat a 20. század elején.* (Dialóg Campus Szakkönyvek.) Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2005.
- BLAZOVICH László et al.: *Szeged.* MTA Várostörténeti Albizottsága megbízásából Csongrád Megyei Honismereti Egyesület, Szeged 2014. (Magyar Várostörténeti Atlasz, 3.)
- BULLA Béla–MENDŐL Tibor: *A Kárpát-medence földrajza.* Egyetemi Nyomda, Budapest, 1947. (Nevelők Könyvtára, 2.)
- CZÉTTLER Jenő: *Tanyai település és tanyai központok.* Stephaneum Nyomda Rt., Budapest, 1913.
- ERDEI Ferenc: *Magyar falu.* Az Athenaeum kiadása, Budapest [1940].
- ERDEI Ferenc: *Magyar tanyák.* Az Athenaeum kiadása, Budapest, 1942.
- ERDEI Ferenc: *Magyar város.* Az Athenaeum kiadása, Budapest, [1939]
- FÜR Lajos: *Kertes tanyák a futóhomokon.* Tájérténeti tanulmány. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. (Agrártörténeti Tanulmányok 12.)
- GYÁNI Gábor: A tér nemzetiesítése: elsajátítás és kisajátítás. In GYÁNI Gábor: *Az elveszhető múlt. A tapasztalat mint emlékezet és történelem.* Nyitott Könyvműhely, Budapest, 2010, 237–265.
- GYÓRI Róbert: A történeti régió. In *Régiók távolról és közelről.* Szerk. NEMES NAGY József. ELTE Regionális Földrajzi Tanszék, MTA–ELTE Regionális Tudományi Kutatócsoport, Budapest, 2005, 63–71. (Regionális Tudományi Tanulmányok, 12.)
- JANKÓ Ferenc–KÜCSÁN József–SZENDE Katalin: *Sopron.* MTA Várostörténeti Albizottsága megbízásából Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Győr-Moson-Sopron Megyei Múzeumok Igazgatósága Soproni Múzeuma, Sopron, 2010. (Magyar Várostörténeti Atlasz, 1.)
- MAKKAI László: A magyar városfejlődés történetének vázlata. In *Vidéki városaink.* Szerk. BORSOS József. Budapest 1961, 25–75.
- MENDŐL Tibor: *Táj és ember.* Magyar Szemle Társaság, Budapest, 1932. (Kincsestár, A Magyar Szemle Társaság Könyvtára, 46.)
- RÁCZ István: A tanyarendszer kialakulása. In *Uő: Parasztok, hajdúk, civisek. Társadalomtörténeti tanulmányok.* Debreceni Egyetem, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2000, 317–380.
- SONKOLY Gábor: *Erdély városai a XVIII–XIX. században.* L' Harmattan Kiadó, Atelier, Budapest, 2001. (Atelier Füzetek, 2.)
- SZILÁGYI Zsolt: Az alföldi piacközpont-állomány változása 1828–1925 között. *Történeti Tanulmányok* 23 (2015), 196–222.

- SZILÁGYI Zsolt: Isten veled fejlődésmodell! Kecskemét alkalmazkodásának történeti sajátosságai. *Forrás* 48, 2016: 7–8, 36–59.
- TIMÁR Lajos: A magyar településhálózat néhány jellemzője. In *Uő: Vidéki városok. Debrecen társadalma 1920–1944.* Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1993, 30–48. (Mikrotörténelem 6.)
- TRINGLI István: *Sátoraljaiújhely.* MTA Történettudományi Intézet, Budapest, 2011. (Magyar Várostörténeti Atlasz, 2.)

3. téma

- DEMETER Gábor: Hasonlósági (formális) régiók és területi egyenlőtlenségek a történeti Magyarországon. In *Területi egyenlőtlenségek nyomában a történeti Magyarországon: módszerek és megközelítések.* Szerk. DEMETER Gábor, SZULOVSKY János. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék, Budapest–Debrecen 2018, 195–218.
- DEMETER Gábor: Perifériák és fejlett régiók a történeti Magyarországon (1890–1910). In *Területi egyenlőtlenségek nyomában a történeti Magyarországon: módszerek és megközelítések.* Szerk. DEMETER Gábor, SZULOVSKY János. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék, Budapest–Debrecen 2018, 145–194.
- GYÓRI Róbert: Bécs kapujában. Területi fejlettségi különbségek a Kisalföld déli részén a 20. század elején. *Korall* 7, 2006: 24–25, 231–250.
- JAKOBI Ákos: A térbeli elhelyezkedés differenciáló szerepe a 20. század eleji Magyarországon. In *Területi egyenlőtlenségek nyomában a történeti Magyarországon: módszerek és megközelítések.* Szerk. DEMETER Gábor, SZULOVSKY János. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék, Budapest–Debrecen 2018, 117–144.
- PÉNZES János: Fejlettségi különbségek és centrum-periféria viszonyok a történelmi Magyarországon. Összehasonlító módszertani vizsgálat. In *Területi egyenlőtlenségek nyomában a történeti Magyarországon: módszerek és megközelítések.* Szerk. DEMETER Gábor, SZULOVSKY János. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék, Budapest–Debrecen 2018, 85–116.
- PÉNZES János: *Periférikus térségek lehatárolása – dilemmák és lehetőségek.* Didakt Kft., Debrecen, 2014.
- SZILÁGYI Zsolt: A fejlettség területi különbségei az Alföldön a 20. század elején. In *Föld, parasztság, agrárium. Tanulmányok a XX. századi földkérdésről a Kárpát-medencében.* Szerk. VARGA Zsuzsanna, PALLAI László. DE Történelmi Intézet, DE Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola, Hajdúnánás Város Önkormányzata, ELTE Új- és Jelenkori Magyar Történelem Doktori Program, MTA Agrártörténeti és Faluszociológiai Osztályközi Állandó Bizottság, Hajdúnánás, 2015, 37–112.
- SZILÁGYI Zsolt: A Kárpát-medence fejlettségi membránja (1910): a fogalomalkotás és a vizualizálás egy lehetséges módszertani megoldása, az eredmények kontextualizálási kísérlete. In *Területi egyenlőtlenségek nyomában a történeti Magyarországon: módszerek és megközelítések.* Szerk. DEMETER Gábor, SZULOVSKY János. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék, Budapest–Debrecen 2018, 47–84.
- TIMÁR Lajos: A regionális történeti elemzés módszertani problémái. In *Uő: Vidéki városok. Debrecen társadalma 1920–1944.* Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1993, 11–29. (Mikrotörténelem, 6.)

4. téma

- FARAGÓ Tamás: Történeti mutatószám az „emberi fejlődés” ábrázolására Magyarországon (1910–2001). Elemzési kísérlet. *Demográfia* 50, 2007: 2–3, 173–196.
- PRADOS DE LA ESCOSURA, Leandro: *World Human Development: 1870–2007. Review of Income and Wealth* 61, 2015: 2, 220–247.
- SCHULZE, Max-Stephan and Wolf, Nikolaus: *Economic Nationalism and Economic Integration: The Austro-Hungarian Empire in the Late Nineteenth Century.* Department of Economic History, London School of Economics, London, 2009. (LSE Working Paper no. 2813)

SCHULZE, Max-Stephan: *Regional Income Dispersion and Market Potential in the Late Nineteenth Century Habsburg Empire*. Department of Economic History, London School of Economics, London, 2007. (LSE Working Papers no. 106/07)

SZILÁGYI Zsolt: Az életminőség területi különbségeinek változása Magyarországon a 20. század első harmadában. In *Territoriális egyenlőtlenségek nyomában a történeti Magyarországon: módszerek és megközelítések*. Szerk. DEMETER Gábor, SZULOVSKY János. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék, Budapest–Debrecen 2018, 255–334.

TOMKA Béla: *Gazdasági növekedés, fogyasztás és életminőség. Magyarország nemzetközi összehasonlításban az első világháborútól napjainkig*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011.

5. téma

DEMETER Gábor: Kiegyensúlyozott fejlődés? Az agrárjövendelmek és adóterhek területi mintázata és változása a dualizmus kori Magyarországon. In *Territoriális egyenlőtlenségek nyomában a történeti Magyarországon: módszerek és megközelítések*. Szerk. DEMETER Gábor, SZULOVSKY János. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék, Budapest–Debrecen 2018, 15–46.

GUNST Péter: A mezőgazdaság átalakulása. In *Polgárosodás és szabadság. Magyarország a XIX. században*. Szerk. VELIKY János. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999, 211–221.

KATUS László–VÖRÖS Antal: Magyarország gazdasági fejlődése (1890–1914). In *Magyarország története tíz kötetben. 7/1. kötet. Magyarország története 1890–1918*. Főszerk. HANÁK Péter. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978, 263–401.

KÖVÉR György: *Iparosodás agrárországban. Magyarország gazdaságtörténete 1848–1914*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1982. (Magyar História)

KÖVÉR György: Mezőgazdaság és élelmiszeripar. In: *Magyarország gazdaságtörténete a honfoglalástól a 20. század közepéig*. Szerk. HONVÁRI János. Aula Kiadó, Budapest, 1996, 302–313.

NAGY Mariann: *A magyar mezőgazdaság regionális szerkezete a 20. század elején*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2003, 129–221, 331–388.

NAGY Mariann: Magyarország mezőgazdasága a 20. század elején. In: *Magyarország történeti földrajza*. 1. kötet. Szerk. BELUSZKY Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2005, 322–395. (Studia Geographica, Dialóg Campus Tankönyvek, Területi és Települési Kutatások 27.)

OROSZ István: Magyarország mezőgazdasága a dualizmus első évtizedeiben. In *Magyarország története tíz kötetben. 6/2. kötet. Magyarország története 1848–1890*. Főszerk. KOVÁCS Endre. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979, 1039–1117.

SZUHAY Miklós: A mezőgazdaság kapitalizálódása – 1848–1918. In: *A magyar agrártársadalom a jobbágyság felszabadításától napjainkig*. Szerk. GUNST Péter. Napvilág Kiadó, Budapest, 1998, 137–161.

6. téma

BELUSZKY Pál: Az árucserre formái és központjai Magyarországon. In *Magyarország történeti földrajza*. 2. kötet. Szerk. BELUSZKY Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2008, 51–72. (Studia Geographica, Dialóg Campus Tankönyvek, Területi és Települési Kutatások 27.)

BELUSZKY Pál: Magyarország ipara a századelőn. In *Magyarország történeti földrajza*. 1. kötet. Szerk. BELUSZKY Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2005, 396–443. (Studia Geographica, Dialóg Campus Tankönyvek, Területi és Települési Kutatások 27.)

BELUSZKY Pál: Vendégforgalom – Magyarország gyógy- és üdülőhelyei. In *Magyarország történeti földrajza*. 2. kötet. Szerk. BELUSZKY Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2008, 110–121. (Studia Geographica, Dialóg Campus Tankönyvek, Területi és Települési Kutatások 27.)

GÁL Zoltán: Pénzintézeti szolgáltatások; kereskedelem. In *Magyarország történeti földrajza*. 2. kötet. Szerk. BELUSZKY Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2008, 17–51. (Studia Geographica, Dialóg Campus Tankönyvek, Területi és Települési Kutatások 27.)

GUNST Péter: Az ipari fejlődés. In *Polgárosodás és szabadság. Magyarország a XIX. században*. Szerk. VELIKY János. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999, 223–233.

KATUS László–VÖRÖS Antal: Magyarország gazdasági fejlődése (1890–1914). In *Magyarország története tíz kötetben. 7/1. kötet. Magyarország története 1890–1918*. Főszerk. HANÁK Péter. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978, 263–401.

KLEMENT Judit: *Gőzmalmok a Duna Partján. A budapesti malomipar a 19–20. században*. Holnap Kiadó, 2010, 33–57.

KÖVÉR György: *Iparosodás agrárországban. Magyarország gazdaságtörténete 1848–1914*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1982. (Magyar História)

KÖVÉR György: Vasút, kohászat, gépgyártás. In *Magyarország gazdaságtörténete a honfoglalástól a 20. század közepéig*. Szerk. HONVÁRI János. Aula Kiadó, Budapest, 1996, 313–321.

MAJDÁN János: Magyarország közlekedése. In *Magyarország történeti földrajza*. 2. kötet. Szerk. BELUSZKY Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2008, 72–110. (Studia Geographica, Dialóg Campus Tankönyvek, Területi és Települési Kutatások 27.)

7. téma

BEREND T. Iván–SZUHAY Miklós: *A tőkés gazdaság története Magyarországon 1848–1944*. Kossuth Könyvkiadó, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973.

JIRKOVSKY Sándor: Az 1873-i válság hatása a magyar hiteléletre. In *Magyar Takarékpénztárak és Bankok Évkönyve 5*. Szerk. MAKAI Ernő. TÉBE Kiadóvállalat, Budapest, 1940. (TÉBE Könyvtár 103.)

KÖVÉR György: *1873. Egy krach anatómiája*. Kosmosz Könyvek, Budapest, 1986. (Az Én Világom)

MÁDAI Lajos: Az 1872–1873. évi magyarországi kolerajárványról. *Statisztikai Szemle* 61, 1983:10, 1047–1059.

PÁLVÖLGYI Balázs: „A kolera egyike az emberiség legnagyobb jötevőinek”: a kolera elleni védekezés a közegészségügyi közigazgatás rendszerében az 1872–1873-as kolera idején. *Jogtörténeti Szemle* 7, 2005: 3, 76–83.

SURÁNYI-UNGER Tivadar: *A gazdasági válságok történetének vázlat 1920-ig*. Szent-István-Társulat, Budapest, 1921.

TOMKA Béla: *A magyarországi pénzügyek rövid története 1836–1947*. Aula Kiadó, Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem, Budapest, 2000.

8. téma

BELUSZKY Pál: Az ország lakói – Magyarország demográfiai képe a századfordulón. In *Magyarország történeti földrajza*. 1. kötet. Szerk. BELUSZKY Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2005, 153–314.

DÁNYI Dezső: Demográfiai átmenetek (valóság, tudomány, politika). *Demográfia* 43, 2000: 2–3, 231–251.

DÁNYI Dezső: Regionális vándorlás, urbanizáció a XIX. század végén. In *Migráció. Tanulmánygyűjtemény*. 1. kötet. Szerk. ILLÉS Sándor, TÓTH Pál Péter. KSH Népeségstudományi Kutató Intézet, Budapest, 1998, 87–114.

FARAGÓ Tamás: Az 1851–1910 közötti időszak vándorlástörténetének újragondolása, különös tekintettel a nemzetközi vándormozgalmakra. *Mozgás és Átalakulás. A migráció és a társadalmi mobilitás történeti változásai és összefüggései. A Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület 2016. évi, gödöllői konferenciájának tanulmánykötete*. Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület, Budapest, 2018, 9–46.

KARÁDY Viktor: *Iskolarendszer és felekezeti egyenlőtlenségek Magyarországon (1867–1945)*. Történeti-szociológiai tanulmányok. Replika Kör, Budapest, 1997.

KATUS László: A demográfiai átmenet kérdései Magyarországon a 19. században. *Történelmi Szemle* 23, 1980: 2, 270–288.

KOVÁCS Alajos: A belső vándorlások nemzetközi statisztikája. *Statisztikai Szemle* 13. (1935: 8. sz.) 667–676.

KÖVÉR György: Fixáció és mobilitás. In GYÁNI Gábor–KÖVÉR György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Osiris Kiadó, Budapest, 2002, 170–186.

KÖVÉR György: Nemek és nemzedékek. In GYÁNI Gábor–KÖVÉR György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Osiris Kiadó, Budapest, 2002, 39–50.

MÉSZÁROS István: *Középszintű iskoláink kronológiája és topográfiája 996–1948 (általánosan képző iskolák)*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.

NAGY Péter Tibor: *Hajszálcsövek és nyomáscsoportok. Oktatáspolitikai a 19–20. századi Magyarországon*. Oktatáskutató Intézet Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2002.

PUSKÁS Julianna: *Kivándorló magyarok az Egyesült Államokban, 1880–1940*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982.

ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Osiris Kiadó, Budapest, 2005, 41–47. (Osiris tankönyvek.)

SZILÁGYI Zsolt: Vándormozgalmak a trianoni Alföld területén a 20. század első harmadában. *Századok* 152, 2018: 1, 85–126.

TÓTH Zoltán: A népesség gyarapodása és polgárosodása. In: *19. századi magyar történelem 1790–1918*. Szerk. GERGELY András. Korona Kiadó, Budapest, 1998, 405–415.

9. téma

- BENDA Gyula: *Zsellérből polgár – társadalmi változás egy dunántúli kisvárosban. Keszthely társadalma, 1740–1849.* (Sajtó alá rendezte és szerkesztette: FENYVES Katalin és SZIJÁRTÓ M. István.) L'Harmattan, Budapest, 2008. (Mikrotörténelem 3.)
- CONCHA Győző: Van-e magyar társadalom? Nincs. In: Hatvan év tudományos mozgalmak között. Concha Győző összegyűjtött értekezései és bírálatai. Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Bizottsága, Budapest, 1935. 643–662.
- DOBSZAY Tamás – FÓNAGY Zoltán: A rendi társadalom utolsó évtizedei. In *Magyarország története a 19. században.* Szerk. GERGELY András. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. 57–124.
- ERDEI Ferenc: A magyar társadalom a két háború között. In: *Magyarország társadalomtörténete II. 1920–1944. Szöveggyűjtemény.* (Történeti Szociológia Könyvtár) Szerk. Gyáni Gábor. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995. 43–99.
- GYÁNI Gábor: Empíria, ideológia és tudomány Erdei Ferenc munkásságában. *Szociológiai Szemle* 20, 2010: 4, 43–59.
- GYÁNI Gábor: Érvék a kettős struktúra elmélete ellen. *Korall* 3–4, 2001: Tavaszi–Nyári, 221–231.
- HAJNAL István: Az osztálytársadalom. In: *Az új Magyarország. Magyar Művelődéstörténet. V. kötet.* Szerk. Domanovszky Sándor. Magyar Történelmi Társulat, é. h. n. [1942] 163–200.
- HANÁK Péter: Társadalmi struktúrák a 19. századi Közép-Európában. *Történelmi Szemle* 39. (1997. 2.) 159–179.
- KÓSA János: Magyar rendiség és osztálytársadalom. *Magyarságtudomány* 1. (1942. 3. – Október) 350–391.
- KÖVÉR György: A rendi társadalom öröksége. In Kövér György: *A tiszacsallói dráma. Társadalomtörténeti látószögek.* Osiris Kiadó, Budapest, 2011, 37–98.
- SZABÓ István: Nemesség és parasztság Werbőczy után. In: *Úr és paraszt a magyar élet egységében.* Szerk. Eckhardt Sándor. Magyarságtudományi Intézet, Budapest, 1941, 44–80.
- SZEKFŰ Gyula: A társadalom. In: *Hóman Bálint – Szeffő Gyula: Magyar történet. V. kötet. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1936, 209–254.*
- SZEKFŰ Gyula: Három nemzedék. Egy hanyatló kor története. „Élet” Irodalmi és Nyomda R. T., Budapest, 1920, 270–286.
- TIMÁR Lajos: Az alföldi és a dunántúli városok szociális arculata a két világháború között. In *Kárpát-medence: Települések, tájak, régiók, térsztruktúrák. Emlékkönyv Beluszky Pál 70. születésnapja alkalmából.* Szerk. GYÖRI Róbert, HAJDÚ Zoltán. Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja. Dialóg Campus Kiadó. Pécs–Budapest, 2006, 42–55.
- 10–14. téma**
- BÁCSKAI Vera: *A vállalkozók előfutárai.* Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1989. (Mikrotörténelem 2.)
- DOBSZAY Tamás – FÓNAGY Zoltán: Magyarország társadalma a 19. század második felében. In *Magyarország története a 19. században.* Szerk. GERGELY András. Osiris Kiadó, Budapest, 2005, 397–459.
- FÓNAGY Zoltán: „A botrányt kerülni kellett” – Szexualitás és prudéria a boldog békeidőkben. In *A hétköznapi élet története blog.* Szerk. FÓNAGY Zoltán, 2014. (online: <https://mindennapoktortenete.blog.hu>)
- FÓNAGY Zoltán: „Egy-egy mosoly, egy-egy kacsintás” – Szerelem, házasság és szexualitás a paraszti világban. In *A hétköznapi élet története blog.* Szerk. FÓNAGY Zoltán, 2014. (online: <https://mindennapoktortenete.blog.hu>)
- FÓNAGY Zoltán: „Szülőim puritán szigort gyakoroltak” – A gyermek a hagyományos társadalomban. In *A hétköznapi élet története blog.* Szerk. FÓNAGY Zoltán, 2014. (online: <https://mindennapoktortenete.blog.hu>)
- FÓNAGY Zoltán: *Modernizáció és polgárosodás. Magyarország története 1849–1914.* Csokonai Kiadó, Debrecen, 2001. (Történelmi Kézírókönyvtár)
- GUNST Péter: A magyar agrártársadalom 1850–1914. In: *A magyar agrártársadalom a jobbágyság felszabadításától napjainkig.* Szerk. GUNST Péter. Napvilág Kiadó, Budapest, 1998. 163–207.
- GYÁNI Gábor: *Az utca és a szalon.* Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 1999.
- GYÁNI Gábor: *Bérműszármánya és nyomortelep. A budapesti munkáslakás múltja.* Budapest, 1992, 146–192.
- GYÁNI Gábor: *Budapest – túl jön és rosszon. A nagyvárosi múlt mint tapasztalat.* Napvilág Kiadó, Budapest, 2008.
- GYÁNI Gábor: *Család, háztartás és a városi cselédség.* Budapest, 1983.
- GYÁNI Gábor: *Hétköznapi Budapest. Nagyvárosi élet a századfordulón.* Városháza, Budapest, 1995. (A város arcai)
- GYÁNI Gábor: Modernitás és hagyomány a nagyvárosi múltban. In: *Uő: Relatív történelem.* Typotex, Budapest, 2007, 50–85.
- GYÁNI Gábor: *Munka és magánélet – cselédtörténet Budapest.* *Történelmi Szemle* 29, 1986: 1, 94–115.
- HANÁK Péter: *A kert és a műhely.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1988. (Közös dolgaink)
- HANÁK Péter: Magyarország társadalma a századforduló idején. In *Magyarország története tíz kötetben. 7/1. kötet. Magyarország története 1890–1918.* Főszerk. HANÁK Péter. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978, 403–515.
- HOLLÓ Szilvia Andrea: Egy pesti polgár társat választ. Részletek Szilárd Leó édesanyjának visszaemlékezéséből. In *Társadalmi nemek képe és emlékezete Magyarországon a 19–20. században.* Szerk. PETŐ Andrea. A Nők a Valódi Esélyegyenlőségért Alapítvány, Budapest, [2004], 55–77.
- ILLYÉS Gyula: *Puszták népe.* Nyugat Kiadó és Irodalmi R.-T., Budapest, 1936.
- KLEMENT Judit: *Gőzmalmok a Duna Partján. A budapesti malomipar a 19–20. században.* Holnap Kiadó, 2010. 76–121.
- KLEMENT Judit: *Hazai vállalkozók a hőskorban. A budapesti gőzmalomipar vállalkozói a 19. század második felében.* ELTE Eötvös Kiadó, 2012, 211–266. (Talentum sorozat 15.)
- KÓSA László: A polgári társadalom korának művelődése I. A XVIII. század végétől 1920-ig. In *Magyar művelődéstörténet.* Szerk. KÓSA László. (Osiris Tankönyvek.) Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 315–418.
- KÖVÉR György: A középosztályi mentalitás kérdései. In GYÁNI Gábor–KÖVÉR György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig.* Osiris Kiadó, Budapest, 2002, 163–169.
- KÖVÉR György: *A tiszacsallói dráma. Társadalomtörténeti látószögek.* Osiris Kiadó, Budapest, 2011.
- L. NAGY Zsuzsa: *A hasznából élő kispolgár. Kisiparosok és kiskereskedők a két világháború közötti Magyarországon.* Multiplex Media–Debrecen University Press, Debrecen, 1997. (Történelmi Figyelő Könyvek 5.)
- LACKÓ Miklós: *Ipari munkásságunk összetételének alakulása 1867–1949.* Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1961.
- LENGYEL György: *Vállalkozók, Bankárok, kereskedők. A magyar gazdasági elit a 19. században és a 20. század első felében.* Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1989.
- Magyar néprajz nyolc kötetben.* Szerk. PALÁDI-KOVÁCS Attila. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988–2002, (<http://mek.niif.hu/02100/02152/html/index.html>)
- ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században.* Osiris Kiadó, Budapest, 2005, 47–70. (Osiris Tankönyvek)
- TOMKA Béla: *Szociálpolitika. Fejlődés, formák, összehasonlítások.* Budapest, 2015.
- VÖRÖS Károly: A művelődés. In *Magyarország története tíz kötetben. 6/2. kötet. Magyarország története 1848–1890.* Főszerk. KOVÁCS Endre. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979, 1395–1475.
- VÖRÖS Károly: *Budapest legnagyobb adófizetői, 1873–1917.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979.